

Warszawa, 16 lipca 2018r.

Pan Jarosław Sellin

Sekretarz Stanu

W Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z przekazaniem w ramach konsultacji społecznych projektu ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz ustawy o ochronie baz danych, którego celem jest implementacja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2017/1564 nasze organizacje przekazują wspólne stanowisko.

Dyrektywa ma na celu dostosowanie prawa unijnego do międzynarodowych zobowiązań Unii na mocy Traktatu z Marrakeszu o ułatwieniu dostępu do opublikowanych utworów osobom niewidomym, słabowidzącym i osobom z niepełnosprawnościami uniemożliwiającymi zapoznanie się z drukiem. Międzynarodowe środowisko bibliotekarskie aktywnie uczestniczyło w procesie negocjacji Traktatu. Cieszymy się, iż Polska wkrótce dołączy do krajów, w których będzie możliwe nie tylko szerokie korzystanie z utworów przez osoby niewidome, słabowidzące i osoby z niepełnosprawnościami ale przede wszystkim, że będzie możliwa transgraniczna wymiana kopii książek między państwami, które są stronami Traktatu¹.

W zakresie zaproponowanych rozwiązań chcemy się odnieść do poniższych kwestii. W pierwszym rzędzie wskazujemy na pozytywne rozwiązania zaproponowane w projekcie:

- Brak rekompensaty

Popieramy decyzję o braku rekompensat na rzecz podmiotów uprawnionych z tytułu dozwolonego użytku utworów chronionych. Rząd RP stał na taki stanowisku już na etapie prac nad dyrektywą, wskazując słusznie, że *wprowadzenie tego rodzaju wymogów mogłoby znacząco utrudnić korzystanie*

¹ Cieszy nas możliwość wsparcia Polonii rozszanej po całym świecie, w szczególności licznej grupy Polaków zamieszkujących Federację Rosyjską, która została stroną Traktatu już [w maju 2018 r.](#)

z wyjątku². Również w naszej ocenie wprowadzenie rekompensaty ograniczyłoby zakres podmiotów i skalę korzystania z projektowanego dozwolonego użytku.

- Brak konieczności weryfikacji oferty rynkowej

Podkreślamy brak wymogu weryfikowania przez upoważnione podmioty oferty rynkowej pod kątem dostępności danego utworu dla beneficjenta na rynku komercyjnym, o czym przypomina również projektodawca na stronie 10 uzasadnienia.

- Obowiązki związane z informowaniem

Uważamy za słuszne, iż projektowane przepisy nie narzucają upoważnionym podmiotom środków, którymi chcą one realizować swoje obowiązki związane z informowaniem, dzięki czemu każda instytucja będzie mogła dostosować politykę informacyjną do własnych możliwości.

Korekty wymagają poniższe zagadnienia:

- Beneficjent

Przyjmujemy, w zgodzie z Dyrektywą, jak najszerszy możliwy zakres beneficjentów dozwolonego użytku. Postulujemy przesądzenie, że osoby z dysleksją oraz innymi problemami z czytaniem będą również mogły korzystać z dozwolonego użytku.

- Upoważniony podmiot

Art. 2 pkt 4 Dyrektywy, z motywem 9, w którym wskazano, iż nie ma znaczenia, czy *upoważnione podmioty są organizacjami publicznymi czy prywatnymi, w szczególności bibliotekami, placówkami edukacyjnymi i innymi organizacjami nienastawionymi na zysk, których jednym z podstawowych zadań, zobowiązaniem instytucjonalnym lub elementem misji realizowanej w interesie publicznym jest świadczenie usług na rzecz osób z niepełnosprawnościami uniemożliwiającymi zapoznawanie się z drukiem* daje dość szeroki katalog upoważnionych podmiotów. W zaproponowanej w projekcie ustawy definicji podmiotów uprawnionych, zawężenie do jednostek finansów publicznych i organizacji pożytku publicznego, może doprowadzić do niezamierzonego wyłączenia bibliotek, które nie są jednostkami finansów publicznych, np. niepublicznych szkół wyższych, a które angażują się w działania na rzecz studentów z niepełnosprawnościami³. Na węższy, niż możliwy katalog bibliotek, wskazywać może również Ocena Skutków Regulacji, gdzie w zakresie podmiotów, na które oddziałuje projekt wskazano jedynie 9567 bibliotek⁴, które mają obowiązek raportowania do GUS. Takiego obowiązku nie mają biblioteki niepubliczne. Zwracamy również uwagę, iż zgodnie z art. 8

² Projekt stanowiska Rządu RP z dnia 17 listopada 2016 r.

³ Np. Biblioteka Dolnośląskiej Szkoły Wyższej we Wrocławiu: [Informator dla niepełnosprawnych](#)

⁴ Placówki biblioteczne uwzględnione w raporcie GUS to biblioteki publiczne, pedagogiczne, naukowe, fachowe, fachowo-beletrystyczne, Ośrodki INTE i towarzystw naukowych.

ustawy o bibliotekach: *Biblioteki mogą być organizowane przez organy administracji publicznej oraz podmioty prywatne, a w tym przedsiębiorców, stowarzyszenia i fundacje.*

- Kopia w dostępnym formacie

Uzupełnienia wymaga definicja „kopii w dostępnym formacie” o inne przedmioty objęte ochroną, zgodnie z definicją z art. 2 pkt 3 Dyrektywy.

- Katalog utworów, z których można korzystać

Definicja zaproponowana przez projektodawcę w art. 33¹ ust. 2 wymaga korekty, tak aby w pełni oddawała ducha i literę Dyrektywy. Musi być przesądzone, iż w definicji utworu mieszczą się utwory we wszelkich formach – w tym w formach dźwiękowych takich jak książki mówione oraz w formacie cyfrowym. W naszej ocenie pozostawienie przepisu w brzmieniu *utwory udostępnione publicznie w jakikolwiek sposób* może powodować wątpliwości interpretacyjne.

- Bezwzględny charakter dozwolonego użytku

W art. 35a ust. 2, w którym przesądzono o bezwzględnym charakterze dozwolonego użytku, którego nie można wyłączyć umownie. Nasze organizacje już kilka lat temu postulowały objęcie tą zasadą wszystkich rodzajów dozwolonego użytku⁵. Jednym z takich wyłączeń jest zastosowanie technicznych zabezpieczeń. Za naszym stanowiskiem z 2013 r., które do dziś nie straciło aktualności powtarzamy: *Środki te (w zakresie, w jakim mogą być uznane za skuteczne techniczne zabezpieczenia) są chronione przed obchodzeniem lub łamaniem. Dobrym rozwiązaniem problemu jest wprowadzenie przepisu wyłączającego odpowiedzialność osoby, która złamie lub obejdzie techniczne zabezpieczenia w zakresie, w jakim ma to służyć korzystaniu z dzieła w ramach dozwolonego użytku.*

- Działania służące zniechęceniu do niedozwolonego zwielokrotniania i rozpowszechniania kopii utworów w dostępnych formatach

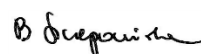
Zgodnie z planowanym art. 35d upoważnione podmioty powinny prowadzić działania służące zniechęceniu do niedozwolonego zwielokrotniania i rozpowszechniania kopii utworów w dostępnych formatach. To poważne zobowiązanie nałożone na instytucje. Zarówno Dyrektywa jak i projekt ustawy nie daje żadnej instrukcji, jakiego rodzaju działania miałyby zostać podjęte. Uważamy, że projektodawca powinien, choćby w uzasadnieniu wskazać przykłady takich działań.

Niezależnie od implementacji Dyrektywy, refleksji wymaga stosowanie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1563 z dnia 13 września 2017 r. w sprawie transgranicznej wymiany

⁵ [Stanowisko organizacji bibliotecznych przesłane w ramach konsultacji społecznych](#) dotyczących dozwolonego użytku z czerwca 2013 r. oraz [stanowisko organizacji bibliotecznych przesłane w ramach konsultacji publicznych](#) projektu ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych w listopadzie 2014 r.

między Unią a państwami trzecimi kopii w dostępnych formatach określonych utworów i innych przedmiotów chronionych prawem autorskim i prawami pokrewnymi z korzyścią dla osób niewidomych, osób słabowidzących lub osób z niepełnosprawnościami uniemożliwiającymi zapoznawanie się z drukiem. Choć Rozporządzenia stosowane są bezpośrednio, to ich skuteczne stosowanie wymaga często podjęcia inicjatywy legislacyjnej lub wdrożenia miękkiego prawa. Postulujemy, zgodnie z motywem 8 Rozporządzenia, opracowanie przez MKiDZN wytycznych lub najlepszych praktyk w zakresie wykonywania i wprowadzania do obrotu kopii w dostępnych formatach, w drodze konsultacji z przedstawicielami upoważnionych podmiotów, beneficjentów i podmiotów uprawnionych.

W imieniu organizacji

Barbara Szczepańska

Stowarzyszenie EBIB jest organizacją pozarządową, reprezentującą bibliotekarzy i pracowników informacji. Stowarzyszenie prowadzi najstarszy w Polsce branżowy portal informacyjny EBIB <http://www.ebib.pl/> i od 1998 r. wydaje czasopismo online w modelu Open Access. Eksperci stowarzyszenia w zakresie prawa autorskiego i otwartego dostępu do zasobów kultury, współpracują z międzynarodowymi organizacjami SPARC (Scholarly Publishing and Academic Resources Coalition) i EIFL (Electronic Information for Libraries).

Konferencja Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich zrzesza 87 bibliotek akademickich. Członkowie Konferencji należą do LIBER (Association of European Research Libraries) i IATUL (International Association of Scientific and Technological University Libraries).

Poznańska Fundacja Bibliotek Naukowych utworzona została w 1996 r. z inicjatywy rektorów państwowych poznańskich szkół wyższych. Reprezentuje 10 bibliotek z Poznania i okolic obsługujących ok. 90 tys. czytelników. Fundacja jest członkiem fundacji EIFL.